

Студент 6 курсу
факультету міжнародних економічних відносин ХНЕУ

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Анотація. Розглянуто сучасні умови для здійснення зовнішньоекономічної діяльності українськими підприємствами, а саме їх можливості та проблеми. Запропоновано використання організаційно-економічного механізму для підвищення ефективності ЗЕД підприємства. Також зроблено порівняльний аналіз щодо визначення поняття "організаційно-економічний механізм" і розглянуто його сутність та структуру.

Аннотация. Рассмотрены современные условия для осуществления внешнеэкономической деятельности украинскими предприятиями, а именно их возможности и проблемы. Предложено использование организационно-экономического механизма для повышения эффективности ВЭД предприятия. Также сделан сравнительный анализ определения понятия "организационно-экономический механизм" и рассмотрены его сущность и структура.

Annotation. The article deals with the contemporary conditions of foreign economic activities for Ukrainian enterprises, notably, their opportunities and problems. It is proposed to use the organizational- economic mechanism to increase the efficiency of foreign trade. Also a comparative analysis of the definition of the organizational-economic mechanism is made, and its substance and structure are discussed.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, ринкові умови, організаційно-економічний механізм, система.

Одним із головних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності є підприємство. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства базується на можливості отримання економічних вигод, виходячи з переваг міжнародного поділу праці, міжнародних ділових відносин. Це пов'язано з тим, що виробництво певного товару, його збут та надання певного виду послуг в іншій країні має більше переваг, ніж така діяльність всередині країни. У сучасних умовах для українських підприємств створені певні умови для здійснення ЗЕД: вони самостійно визначають свій організаційно-правовий статус, форми та методи ЗЕД, а також формують підприємницьку стратегію, товарну, фінансову, цінову та іншу політику. Це надає можливість підприємствам та регіону, в якому вони знаходяться, комплексно та ефективно використовувати свої переваги, а також зовнішні фактори у вигляді інвестицій, нових технологій тощо; одержувати додаткові переваги від самостійної ЗЕД. У той же час існує певна низка обставин, що стримують розвиток ЗЕД України. Основними з них є:

- відсутність гнучкого та збалансованого механізму державного регулювання в умовах кон'юнктури внутрішнього та світового ринків;
- недостатність договірного-правового механізму торгівельно-економічних відносин із зарубіжними партнерами;
- технічна відсталість виробництва, низька якість виробництва;
- розбіжність структур управління у різних країнах;
- економічні обмеження та заборони з боку інших країн, що зумовлено конкуренцією;
- недостатнє володіння українськими підприємцями інформацією щодо економічних, організаційно-правових умов роботи на зарубіжних ринках;
- невиконання договірних зобов'язань [1].

Таким чином, підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності є актуальним питанням для керівників підприємств в умовах ринкової економіки. Для вирішення цього питання необхідно сформулювати організаційно-економічний механізм, що спроможний забезпечити ефективність управління підприємством і підвищити ефективність його зовнішньоекономічної діяльності. До визначення сутності організаційно-економічного механізму в своїх наукових працях автори не мають єдиної точки зору. Так, згідно з Ю. Лисенком і П. Єгоровим, "організаційно-економічний механізм – це система формування цілей і стимулів, які дозволяють перетворити у процесі трудової діяльності рух (динаміку) матеріальних і духовних потреб членів суспільства на рух засобів виробництва і його кінцевих результатів, спрямованих на задоволення платоспроможного попиту споживачів". Такого трактування організаційно-економічного механізму дотримується і А. Козаченко. Як позитивний бік такого визначення організаційно-економічного механізму слід розцінювати те, що в даному випадку він розглядається як система, тобто сукупність елементів, які перебувають у відносинах і зв'язках один з одним, а також утворюють певну цілісність та єдність. Заслуговує на увагу визначення організаційно-економічного механізму управління, запропоноване Г. Астаповою, яка розглядає його як систему елементів організаційного та економічного впливу на управлінський процес. У даному випадку системний підхід до формулювання визначення механізму розкривається і конкретизується за допомогою організаційної та економічної складових. В інтерпретації О. Срьоменко-Григоренко "організаційно-економічний механізм управління підприємством являє собою систему технологічного, економічного, організаційного і соціального блоків, які включають до себе їх елементи". І. Булеєв розглядає організаційно-економічний механізм управління як сукупність форм, методів та інструментів управління

Отже, можна сформулювати таке визначення: організаційно-економічний механізм – це сукупність всіх можливих практичних заходів, засобів та важелів організаційного й економічного характеру, відповідних структур та регуляторів, методів управління, управлінських рішень, за допомогою яких підприємство досягає своїх цілей найбільш ефективним засобом.

Важливою складовою організаційно-економічного механізму є його функція з'єднувальної ланки між зовнішнім та внутрішнім середовищами підприємства, здатною підтримати цю взаємодію та забезпечити його стійку роботу. У структурі організаційно-економічного механізму слід виділяти три системи: систему забезпечення, функціональну систему, цільову систему. Система забезпечення організаційно-економічного механізму складається з підсистем правового, ресурсного, нормативно-методичного, наукового, технічного, інформаційного забезпечення управління підприємством. Організаційно-економічний механізм управління підприємством включає такі основні функціональні підсистеми: планування, організації, мотивації, контролю та регулювання. Цільова система організаційно-економічного механізму містить у собі цілі та основні результати діяльності підприємства, а також критерії вибору й оцінки досягнення певних цілей та результатів діяльності підприємства. Зміст кожної з систем та кількість підсистем у кожній з систем організаційно-економічного механізму управління підприємством залежать від типу підприємства, сфери і масштабів діяльності, ступеня впливу зовнішнього середовища і результатів діяльності підприємства та інших факторів [3].

Таким чином, в якості організаційно-економічного механізму підвищення ефективності ЗЕД підприємства слід розглядати комплексну систему, яка містить певну сукупність організаційних і економічних важелів, які впливають на економічні й організаційні параметри системи управління підприємством з метою забезпечення стійкої роботи та ефективної зовнішньоекономічної діяльності.

Наук. керівн. Бестужева С. В.

Література: 1. Козак Ю. Г. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств : навч. посібн. / Козак Ю. Г., Логвинова Н. С., Сіваченко І. Ю. – 2-ге вид. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 792 с. 2. Кендюхов О. В. Сутність і зміст організаційно-економічного механізму управління інтелектуальним капіталом підприємства / Кендюхов О. В. // Економіка України. – 2005. – № 2. – С. 33–41. 3. Малицький А. А. Організаційно-економічний механізм управління підприємством: сутність та структура [Електронний ресурс] / Малицький А. А. // Наукові конференції. – 2010. – Режим доступу : <http://intkonf.org>.